

ZA Gđa Jelenu Bodoč

ŽUPANIJSKI SUD U RIJECI

19-07-2011

PRIMLJENO

L-22-4/11

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
ZAGREB

Broj: I Kž 255/09-10

RJEŠENJE

Vrhovni sud Republike Hrvatske, u vijeću sastavljenom od sudaca Vrhovnog suda Senke Klarić-Baranović kao predsjednice vijeća, te mr. sc. Branka Brkića, mr. sc. Marijana Svedrovića, Hajrije Novoselec i Melite Božičević-Grbić kao članova vijeća, uz sudjelovanje sudske savjetnice Martine Slunjski kao zapisničarke, u kaznenom predmetu protiv opt. Željka Šuputa i dr., zbog kaznenog djela iz čl. 122. OKZ RH, odlučujući o žalbama opt. Željka Šuputa i opt. Milana Panića podnesenim protiv presude Županijskog suda u Rijeci od 3. listopada 2008. broj K-54/07, u sjednici održanoj dana 8. lipnja 2011. u nazočnosti zamjenice Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske Marinke Orlić, opt. Željka Šuputa i opt. Milana Panića, branitelja opt. Željka Šuputa – Đure Vučinića, odvjetnika u Rijeci i branitelja opt. Milana Panića – Dragana Smolića Ročaka, odvjetnika u Rijeci,

riješio je:

Prihvaćaju se žalbe opt. Željka Šuputa i opt. Milana Panića, ukida se pobijana presuda, te se predmet vraća prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje.

Obrazloženje

Presudom Županijskog suda u Rijeci od 3. listopada 2008. broj K-54/07 optuženici Željko Šuput i Milan Panić proglašeni su krivima za kazneno djelo ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz čl. 122. OKZ RH te su uz primjenu odredbe čl. 38. st. 1. toč. 1. i čl. 39. st. 1. toč. 1. OKZ RH osuđeni na kazne zatvora i to opt. Željko Šuput u trajanju od četiri godine, a opt. Milan Panić u trajanju od tri godine i šest mjeseci, u koje kazne im je temeljem odredbe čl. 45. st. 1. OKZ RH uračunato vrijeme provedeno u pritvoru od 4. prosinca 2006. do 3. listopada 2008.

Temeljem odredbe čl. 122. st. 1. ZKP-a optuženici Željko Šuput i Milan Panić obvezani su naknaditi troškove kaznenog postupka svaki u paušalnom iznosu od po 500,00 kn te troškove vještačenja i svjedoka za koje će biti doneseno posebno rješenje.

Temeljem odredbe čl. 132. ZKP-a oštećenici Nikola Nikolić, Mile Lukač i Perica Bićanić radi ostvarivanja naknade štete upućeni su na parnicu.

Protiv te presude žalbe su podnijeli opt. Željko Šuput po branitelju Đuri Vučiniću, odvjetniku u Rijeci, zbog bitnih povreda odredaba kaznenog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, povrede kaznenog zakona te zbog odluke o kazni, uz prijedlog da se pobijana presuda ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Opt. Milan Panić, po branitelju po službenoj dužnosti Draganu Smoliću Ročaku, odvjetniku u Rijeci, žalbu je podnio zbog bitnih povreda odredaba kaznenog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, povrede kaznenog zakona te zbog odluke o kazni i troškovima postupka, uz prijedlog da se pobijana presuda preinači te optuženika u nedostatku dokaza oslobodi od optužbe ili da se preinači u pravnoj oznaci djela i primijeni Zakona o oprost, odnosno, da se ista ukine i predmet vrati na ponovno suđenje, a podredno da se preinači u odluci o kazni te optuženika Milana Panića osudi na blažu kaznenopravnu sankciju te da ga se oslobodi troškova kaznenog postupka, dok u osobnoj žalbi opt. Milan Panić ne navodi izričito žalbene osnove, te predlaže da ga se oslobodi krivnje za kazneno djelo koje nije počinio.

Odgovor na žalbe nije podnesen.

Izjašnjavajući se o žalbama Glavni državni odvjetnik Republike Hrvatske podneskom broj KŽ-DO-552/09 od 21. travnja 2009. predlaže žalbe odbiti kao neosnovane.

Sjednica vijeća održana je u nazočnosti zamjenice Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske Marinke Orlić, opt. Željka Šuputa osobno s braniteljem Đurom Vučinićem, odvjetnikom u Rijeci, te opt. Milana Panića osobno sa braniteljem Draganom Smolićem Ročakom, odvjetnikom u Rijeci.

Žalbe su osnovane.

Nisu u pravu žalitelji kada tvrde, da je prvostupanjski sud počinio bitne povrede odredaba kaznenog postupka time što je izveo dokaz čitanjem zapisnika o prepoznavanju optuženika od strane svjedoka Nikole Nikolića, Mile Lukača i Perice Bičanića, bez obzira na činjenicu da je prilikom prepoznavanja korištena kriminalistička tehnika prepoznavanja putem filmske projekcije snimke osoba koje se prepoznaju.

Takav način prepoznavanja kojemu je pribjegao istražni sudac ne čini taj dokaz nezakonitim dokazom, niti ga Zakon o kaznenom postupku isključuje kao dokaz samo zbog toga što je prepoznavanje vršeno putem filmske projekcije snimke optuženika, iako je istražni sudac imao objektivnu mogućnost vršiti neposredno prepoznavanje, u posebnoj prostoriji putem transparentnog ogledala, koje prepoznavanje bi bilo pouzdanije.

Isto tako činjenica da istražni sudac, koji je organizirao prepoznavanje, nije bio u prostoriji u kojoj su se nalazili svjedoci prepoznavanja ne čine to prepoznavanje nezakonitim dokazom jer je istražni sudac imao audio vezu sa svjedocima prepoznavanja, a osim toga prepoznavanju opt. Milana Panića bio je nazočan njegov branitelj, odvjetnik Dušan Višnjić, koji na prepoznavanje nije stavio nikakvih primjedbi.

Isto tako, neosnovano se u žalbi opt. Željka Šuputa tvrdi da zapisnik o prepoznavanju nije zakonit dokaz stoga što prepoznavanju nije bio nazočan njegov branitelj jer nije riječ o dokazu koje bi Zakona o kaznenom postupku izričito predvidio kao nezakonit dokaz uslijed nenazočnosti njegovog branitelja, tim prije što je branitelj opt. Željka Šuputa bio obaviješten o prepoznavanju, ali je svoj izostanak opravdao.

Stoga su zapisnici o prepoznavanju optuženika od strane svih svjedoka prepoznavanja zakoniti dokazi te ih nema potrebe izdvajati iz spisa, te se žalbe po tom osnovu ukazuju neosnovanima.

Isto tako je neosnovana žalba opt. Željka Šuputa koji tvrdi da mu je povređeno pravo obrane time što je branitelj po službenoj dužnosti, kao svojevrсни rezervni branitelj, aktivno sudjelovao u postupku, čak i mimo izabranog branitelja, te da je imao prednost pri postavljanju pitanja, jer je i branitelj po izboru optuženika mogao nesmetano postavljati pitanja i stavljati primjedbe na zapisnik.

Također se neosnovano u žalbi opt. Željka Šuputa tvrdi da je prvostupanjski sud bio nepropisno sastavljan, zbog toga što u vijeću nisu sudjelovala tri suca iskusna u radu na složenim predmetima, kao što je to predviđeno čl. 13. st. 2. Zakona o primjeni Statuta međunarodnog kaznenog suda i progonu za kaznena djela protiv međunarodnog ratnog i humanitarnog prava. Žalba tvrdi da u vijeću nisu bili svi suci koji imaju iskustva u najslabijim kaznenim predmetima, a da se to ničim ne konkretizira, tim prije što Zakon o kaznenom postupku na izloženu primjedu žalitelja na nadovezuje nikakvih procesnopravnih posljedica.

Pravo obrane nije povrijeđeno niti time što je prvostupanjski sud odbio kao neosnovan zahtjev obojice optuženika da se putem audio vizualnih tehničkih sredstava snimi glavna rasprava, jer je prvostupanjski sud odbio takav zahtjev po diskrecionoj ocjeni na koju je ovlašten po čl. 313. st. 2. ZKP-a, nalazeći da se i unošenjem u zapisnik iskaza svjedoka i primjedbi stranaka može osigurati pravo obrane, pa su žalbe obojice optuženika po tom osnovu neosnovane.

Također se neosnovano u žalbi opt. Milana Panića, po branitelju, tvrdi da je prvostupanjski sud počinio bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 1. toč. 11. ZKP-a time što se u činjeničnom opisu ne konkretizira postupanje drugooptuženika, koje se vezuje sa djelovanjem drugih osoba.

Kada bi to bilo točno radilo bi se o tome da iz činjeničnog opisa ne proizlazi biće kaznenog djela, ili se pak djelovanjem drugih osoba može promatrati kao određeno sudioništvo ili dio zajedničkog plana ili cilja, što je stvar obrazloženja presude, a nikako ne predstavlja nedostatak u obliku bitne povrede odredaba kaznenog postupka iz čl. 367. st. 1. toč. 11. ZKP-a, kao što to pogrešno smatra žalba.

Nije u pravu žalitelj Milan Panić, po branitelju, niti kada tvrdi da je izreka pobijane presude nejasna; utoliko što se tek neodređeno navodi, da je prekršena odredba čl. 3. Ženevske konvencije o postupanju s ratnim zarobljenicima, a da pri tom nije podrobnije označen dio odredbe koji izričito zabranjuje moguće oblike nedozvoljenog postupanja jer

podvođenje činjeničnog opisa pod relevantne odredbe konvencije može i mora biti sadržano u obrazloženju presude te nije nužno da se nalazi u izreci.

Također je neosnovan žalbeni navod branitelja opt. Milana Panića da bi prvostupanjski sud počinio bitnu povredu odredaba kaznenog postupka time što je na glavnoj raspravi od 3. rujna 2007. prvostupanjski sud čitao službenu zabilješku sa lista spisa 134., obzirom da je glavna rasprava 16. rujna 2008 započela ispočetka (list 1034.) te obzirom da u novoj glavnoj raspravi prvostupanjski sud nije vršio uvid u službene zabilješke niti se na njih poziva u pobijanoj presudi.

Stoga se žalbe obojice optuženika zbog bitnih povreda odredaba kaznenog postupka ukazuju neosnovanim.

Međutim su osnovane žalbe obojice optuženika zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Naime, tijekom postupka obrane obojice optuženika postavljale su pitanje da li su oštećenici Nikola Nikoć, Mile Lukač i Perica Bičanića za vrijeme boravka u zatvoru u Korenici, pod nadzorom oružanih postrojbi tzv. „SAO Krajine“ imali status ratnih zarobljenika, obzirom da su u trenutku zarobljavanja bili obučeni u civilne odore i bez oružja, te da su zarobljeni izvan borbenih djelovanja.

Izreka pobijane presude svu trojicu tretira kao ratne zarobljenike te iako je riječ o spornoj činjenici, prvostupanjski sud propušta navesti razloge iz kojih smatra da je riječ o ratnim zarobljenicima, pa je činjenično stanje zbog toga nepotpuno utvrđeno.

Stoga se u ponovljenom postupku mora odgovoriti na pitanje da li su sva trojica oštećenika imali status ratnog zarobljenika i da li ih je kao takve tretirala strana koja ih je držala u svojoj vlasti, vodeći računa o činjenici da iz njihovih iskaza proizlazi da je Mile Lukač bio pripadnik pričuvnog sastava MUP-a RH, da je Perica Bičanić pripadao civilnoj zaštiti, a Nikola Nikolić, iako zarobljen u civilnoj odori bez oružja, bio je policajac u MUP-u Republike Hrvatske.

Također su u pravu žalitelji kada upućuju na nedosljednosti u iskazivanju nekih od svjedoka koji terete optuženike.

Tako prvostupanjski sud propušta cijeniti činjenicu da ošt. Nikola Nikolić nije prepoznao optuženika Šuputa kao osobu koja ga je tukla i zlostavljale u zatvoru u Korenici, kao što propušta na pravi način vrednovati njegov iskaz s glavne rasprave kada je rekao, da je bilo lakše kada su optuženici, kao pripadnici tzv. „13. Garave brigade“, preuzeli zatvor, jer nisu dopustili da zatvorenike tuku i ulaze im u ćelije. Isto tako, propušta voditi računa o činjenici da je taj svjedok rekao da ga je opt. Panić spasio od klanja, kada su ga dvojica htjela zaklati, a isto tako, da je na glavnoj raspravi taj svjedok rekao da on pred istražnim sucem nije izjavio da ga je opt. Panić razbio prvoga dana kada je dospio u zatvor u Korenicu, te da je očito bio krivo shvaćen kada je u zapisnik istražnog suca unesena takva tvrdnja, a prvostupanjski sud propušta zauzeti stanovište o tome koji dio iskaza tog svjedoka je istinit, a koji nije.

Isto tako prvostupanjski sud bio je dužan cijeniti onaj dio iskaza svjedoka Nikole Nikolića, gdje on tvrdi da su optuženici preuzeli nadzor nad zatvorom zajedno sa svojom postrojbom dva – tri mjeseca nakon što su oni već tamo boravili, a zarobljen je 15.10.1991., pa se postavlja pitanje da li je točan podatak da su oni od samog početka inkriminiranog razdoblja objektivno bili u mogućnosti počinuti sve inkriminirane radnje. U izostanku takve ocjene upitno je da li su optuženici (zajedno sa nepoznatim supočiniteljima) nad Nikolom Nikolićem počinili ratni zločin na način kako se terete.

Također je prvostupanjski sud propustio cijeniti proturječnosti u iskazima ošt. Perice Bičanića iz istrage u odnosu na iskaz na glavnoj raspravi, jer je u istrazi govorio da su ga tukli i Šuput i Panić, (za Panića je tvrdio da je bio u grupi koja ga je udarala), da bi na glavnoj raspravi ustvrdio „...mislim da me niti jedan optuženik nije tukao, ali su me vrijeđali i omalovažavali...“. Postavlja se pitanje koji dio iskaza je istinit o čemu ovisi zaključak o odlučnoj činjenici - da li su optuženici na štetu Perice Bičanića počinili ratni zločin.

Također prvostupanjski sud propušta dati ocjenu proturječnosti u iskazima svjedoka Perice Bičanića, koji tvrdi da on misli da ga niti jedan od optuženika nije tukao, u odnosu na iskaz svjedoka Dražena Rendulića, koji je izjavio da je Pericu Bičanića opt. Šuput jedan put udario, a misli da je opt. Panić tukao i Nikolića i Bičanića, pa se postavlja pitanje koji od njih dvojice govori istinu, oštećenik Bičanić koji smatra da ga opt. Panić nije tukao, ili svjedok Rendulić koji tvrdi suprotno, o čemu će prvostupanjski sud u ponovljenom postupku svakako morati zauzeti stanovište.

Jedini svjedok koji dosljedno tereti obojicu optuženika je Mile Lukač, oštećenik koji je i u istrazi i na glavnoj raspravi tvrdio da su ga tukli i prvooptuženik i drugooptuženik, te da je specijalnost Šuputa bio udarac nogom u glavu iz okreta.

Međutim, njegov iskaz će trebati dovesti u svezu sa onime što je svjedočio Nikola Nikolić - da su oštećenici preuzeli nadzor nad zatvorom tek nakon dva - tri mjeseca njihovog boravka u zatvoru, te će se morati razjasniti kada je ošt. Milan Lukač dobio te kružne udarce nogom u glavu, da li na samom početku svog boravka u zatvoru ili nakon toga, obzirom da prvostupanjski sud nije preciznije utvrdio kada su oštećenici zadobili teške tjelesne ozljede koje se navode u činjeničnom opisu izreke pobijane presude, a niti je zauzeo stanovište o tome da li su optuženici cijelo inkriminirano razdoblje imali pristup zatvoru u Korenici i tako bili u mogućnosti počinuti kazneno djelo prema optužbi.

U ponovljenom postupku prvostupanjski sud će također voditi računa o iskazu svjedoka Marka Luketića, koji je zarobljen 18.10.1991. i koji je izjavio, da je njegov sin Nikola govorio, da ga je tukao „Švijuk“, a „Švijuk“ je nedvojbeno nadimak za opt. Željka Šuputa, te će utvrditi u kojem razdoblju je Nikola, sin Marke Luketića, boravio u zatvoru u Korenici, a sve kako bi se utvrdilo, da li je od samog početka inkriminiranog razdoblja opt. Željko Šuput dolazio u zatvor i činio ratni zločin nad zarobljenicima.

Jer, neovisno o činjenici što je nad oštećenicima u Zatvoru Korenica nedvojbeno počinjen ratni zločin, postavlja se pitanje da li su u njemu participirali optuženici, i to je pitanje na koje je prvostupanjski sud dužan odgovoriti, pri čemu je moguće da su oni osobno nanijeli oštećenicima teške tjelesne povrede, velike patnje, ili im zdravlje teško narušili, ali isto tako mogli su to učiniti sudjelovanjem u grupi koja je to učinila.

Također će prvostupanjski sud preispitati svoj zaključak, koji se nalazi na stranici 49. i 50. pobijane presude, da su opt. Željko Šuput i Milan Panić od 3. prosinca 1990. bili raspoređeni kao pripadnici posebne jedinice milicije u Titovoj Korenici i podređeni zapovjedništvu teritorijalne obrane, jer prema popisu pripadnika u Policijskoj stanici Titova Korenica na listi spisa 64. oni se od tog datuma vode kao pripadnici rezervnog sastava, a poznato je da rezervni sastav policije nije bio stalni sastav i nije bio svakodnevno u obnašanju dužnosti već ga se pozivalo u slučaju određenih potreba i izvanrednih stanja, jer sve to treba dovesti sa činjenicom da je opt. Milan Panić, prema priloženoj preslici radne knjižice, do rujna 1991. bio zaposlenik poduzeća „Staklo“ Zagreb u Korenici, a istovremeno, da je i opt. Željko Šuput bio zaposlenik ZOIL-a Sarajevo u Korenici.

U tom smislu će prvostupanjski sud preispitati svoj zaključak da optuženici ne spore da su od 3. prosinca 1990. bili raspoređeni kao pripadnici posebne jedinice milicije u Titovoj Korenici i podređeni zapovjedništvu teritorijalne obrane (list 49 pas zadnji spisa) jer to oni osporavaju i u svojim žalbama, a osporavali su i tijekom postupka, pa nije riječ o nespornoj činjenici kao što to pogrešno smatra prvostupanjski sud.

Prvostupanjski sud će u ponovljenom postupku izvesti sve raspoložive dokaze, a po potrebi dodatno ispitati oštećenike i druge svjedoke koji spominju optuženike kao čuvare u zatvoru ili naoružane pripadnike neprijateljskih postrojbi koji su dolazili u zatvor i zlostavljali zarobljenike, na okolnost da li su oni od samog početka inkriminiranog razdoblja ulazili u zatvorske ćelije, da li su izvlačili zarobljenike iz ćelija i prema oštećenima počinili ratni zločin, da li su oštećenici imali status ratnih zarobljenika ili eventualno civilnih osoba pa bi došla u obzir primjena druge konvencije, a ne one koja štiti ratne zarobljenike, a isto tako će se s većom pažnjom ispitati obrana obojice optuženika o razdoblju u kojem su pripadali specijalnoj miliciji Krajine i razdoblju u kojemu je ta postrojba boravila u zgradi stanice javne bezbednosti u Korenici, u sklopu koje zgrade je bio zatvor, kako bi se odatle izvukli zaključci u kom razdoblju su uopće mogli zlostavljati zatvorenike.

Prvostupanjski sud dužan je dokaze cijiniti ponaosob i o njihovoj međusobnoj svezi, dajući pritom posebnu ocjenu proturječnih dokaza, kako onih proturječnih samim sebi, tako i onih dokaza koji su u proturječju s drugim dokazima, i temeljem takve savjesne i brižljive ocjene dokaza izvesti zaključke o odlučnim činjenicama, koje je dužan valjano obrazložiti.

Također će prvostupanjski sud voditi računa o onom dijelu iskaza svjedoka Perice Bičanića na kojeg ukazuje osobna žalba opt. Milana Panića iz kojeg proizlazi da je Perica Bičanić pitao njegovu šeficu na poslu „...tko je taj dečko...“, a na prepoznavanju ga je prepoznao kao Milana Panića i osobu koja ga je u zatvoru zlostavljala i nad njime činila ratne zločine. Postavlja se pitanje, kako je moguće da ga vidjevši uživo nije prepoznao kao zlostavljača, a prilikom radnji prepoznavanja putem filmske projekcije je to učinio. Taj njegov iskaz i pitanje „tko je taj dečko“ koje je uputio šefici opt. Panića treba dovesti u svezi s mogućnošću da ga je dosita prepoznao putem filmske projekcije na video zidu.

U ponovljenom postupku prvostupanjski sud će dati obrazloženje o tome koje konvencijske odredbe i čime su eventualno prekršili optuženici, te posebice, radi li se o povredi čl. 3. Ženevske konvencije o ratnim zarobljenicima, obzirom, da se odredba tog članka primjenjuje na oružane sukobe koje nemaju međunarodni karakter.

- 7 -

I Kž 255/09-10

Slijedom izloženog valjalo je prihvatiti žalbe optuženika te temeljem odredbi čl. 388. st. 1. ZKP-a odlučiti kao u izreci.

U Zagrebu, 8. lipnja 2011.

Zapisničarka:
Martina Slunjski, v.r.

Predsjednica vijeća:
Senka Klarić-Baranović, v.r.

Suglasnost ovog prijepisa s izvornikom ovjerava
Voditelj Pisarnice za prijem i otpremu:

Štefica Kljpac